

Mottatt av
Karl V. Samne
17/9-96

6. KAPITTEL

Arneberg

110290

De frivillige politikompanier

I historien om de norske frivillige på tysk side regner man med fire politikompanier:

- 1. Politikompani** ledet av kaptein (Hauptsturmführer) Jonas Lie. Kompaniet gikk inn som en del av Den Norske Legion og lå ved Leningrad vinteren 1942/43. Det ble dimittert og vendte hjem før Legionen ble trukket ut fra fronten våren 1943.
- 2. Politikompani** ble satt opp under ledelse av politikaptein Egil Hoel. Mens Hoel fikk annen funksjon innen Waffen-SS, ble kompaniet sendt til fronten ved Kiestinki høsten 1943 og ble underlagt Oppklaringsbataljon 6 (AA 6) ved 6. SS-Gebirgsdiv. Nord. Kompaniet kom hjem i mai 1944.
- 3. Politikompani** ble satt opp under politiløytnant Aage-Henry Berg i slutten av 1943. Neppe noen norsk enhet på tysk side slapp heldigere fra krigen enn Bergs 200 mann sterke kompani. Det kom til Skijegerbataljonens frontavsnitt like før Finlands kapitulasjon og kunne følge bataljonens marsj til Skibotn uten å ha tapt en eneste mann. Kompaniet ble brukt til patruljering langs grensen i Nord-Norge og ble dimittert i Oslo kort før krigens slutt.
- 4. Politikompani** var under oppsetting på Politikasernen (den gamle Gardekasernen) i Slemdalsveien i Vestre Aker da krigen sluttet. Kompaniet var beregnet for kamp mot russerne på norsk jord (Finnmark). Obersturmführer Oscar Rustand, som hadde vært nestkommanderende ved 3. Pol.kp., sto for oppsettingen. Vel halvparten av mannskapene var på plass da kapitulasjonen kom.

var opphavleg tenkt å skulle gå inn i SS-pansergrenaderregiment Norge. I staden vart det sendt til Finland hausten 1943. Kompaniet returnerte til Oslo i mai 1944 og vart avløyst av eit nytt politikompani. Kompanisjefen, Hoel, fekk anna teneste og kompaniet vart overteke av løytnant Othar Lislegård. Lislegård, som hadde underoffisersutdanning, tok etter mange års arbeid som underoffiser og befalingsmann delartium og tilleggsutdanning ved Krigsskolen og vart innpassa i det eigentlege krigsskoleutdanna offiserskorpset 2). Han stod for tur til forfremjing den 9. april. Han gjekk inn i politiet som politifullmektig som så mange offiserar sommaren og hausten 1940 - før han melde seg frivillig i Legionen. Utanom Legionsteneste gjorde han ei tid teneste som batterisjef ved ei tysk avdeling. Han hadde toppstillingar i Hirden det siste året før krigen, m.a. var han fylkingsfører og sjef for 3. hirdfordeling. Politisk sokna han før krigen til Høgre og var bystyremedlem i Drøbak.

3. politikompani, omlag 200 mann 3), vart sett opp av Aage Henry Berg og sendt til Tyskland i april 1944. Etter utdanning der vart det transportert til Finland og innlemma som 3. kompani i Skijegerbataljonen sommaren 1944. Dei avløyste då 2. politikompani som nyleg var vendt heim att til Noreg. Etter den finske kapitulasjonen den 4. september 1944 marsjerte kompaniet saman med resten av Skijegerbataljonen over Rovaniemi til Skibotn. Løytnant Oscar Olsen Rustand var nestkommanderande i kompaniet og førde det attende til Noreg. Herfrå vart kompaniet utstasjonert i 10-12 jaktkommandoar (stridspatroljar) i Nord-Noreg og dreiv ymse slags oppklaringsverksemd i grensetraktene mot aust og i forletne område - frå Tysfjord i sør til Kistrand i Finnmarki nord. Den 23. april 1945 returnerte kompaniet til Oslo og fekk tre vekers permisjon.

Kompanisjefen Berg var fenrik i hæren frå 1938. Han vart som før nemnt kjend med Lie under nøytralitetsvaktteneste i Kirkenes vinteren 1939/40. Lie var her sjef for overvakingstenesta under Vinterkrigen. Kontakten med Lie gav Berg ei utprega anti-sovjetisk innstilling. Han vart òg kjend med endå ein av koryfeane i

Blindheim

okkupasjonstida, dåverande underoffisersskoleutdanna løytnant Karl Marthinsen. Han var Quisling-utnemnt general og politisjef då han vart likvidert like før krigen slutta. Berg var sjef for flyvarslinga i Aust-Finnmark under Vinterkrigen 4). Berg var med i Sør-Trøndelag i april 1940. Dette var ein landsdel som dei militære sjefane oppgav den 9. april, men der det likevel var ein del mindre trefningar somme stader, kanskje mest takk vere einskildpersonar med initiativ og vilje til kamp. 5) Sidan vart han gift med ei tysk kvinne og gleid inn i arbeid i politiet som så mange arbeidsledige offiserar av alle kategoriar. Dermed var vegen til NS stutt, i tilfellet Berg ikkje "som følge av noen utpreget politisk overbevisning. Han trodde imidlertid at NS skulle føre til noe bedre". 6) Berg, som studerte jus då krigen kom samstundes som han måtte arbeide for å koste utdanninga, vart forfremja til politikaptein under okkupasjonen.

4. politikompani var under oppsetjing då kapitulasjonen kom. Det vart difor ikkje ferdig organisert. Sjef under oppsetjinga var løytnant Oscar Olsen Rustand. 7) Dette kompaniet var innkalla til å møte fram i byrjinga av mai - og mannskapet møtte verkeleg fram, trass i den håplause stillinga til tyskarane. Dette kan vitne om disiplin og militær moral - eller helst om kadaverdisiplin.

- 1) Mange underoffisersutdanna befalingsmenn tok elles artium eller delartium etter underoffisersskolen for så å halde fram to år på øvste avdeling i Krigsskolen. Deretter hadde dei status som krigsskoleutdanna offiserar. Denne vegen gjekk m.a. den første sjefen for Legionen, kaptein - under okkupasjonen SS-Sturmbannführer - Jørgen Bakke.
- 2) For å skjelle mellom kategoriane etter innføringa av einskapsbefal omkring 1930 nytta ein gjerne tilføyninga K for krigsskoleutdanna. B for befalsskoleutdanna offiserar. Før krigen avanserte B-offiserar normalt berre sjeldan til fastlona kapteins grad. I etterkrigstida er samanblandinga av kategoriane meir innfløkt.
- 3) Frå saksdokumenta i sak 2945/45 ved Eidsivating lagmannsrett mot Aage Henry Berg.

After a back-breaking journey, the "Nord" Division reached Narvik in December 1944. From here the German elements of the division were sent south to Denmark for eventual deployment on the Western Front, while the Norwegian Ski Battalion was shipped by boat to Mysen, near Oslo. Once the unit went into permanent quarters, Stubaf. Halle relinquished his command to rejoin the Rikshird paramilitary guard of the Nasjonal Samling, with the mission of building it into a fully trained armed force to counter the domestic terrorism of the so-called "resistance." The Rikshird had already been made a component of a new Norwegian Army by Minister-President Quisling.

Halle's successor as commander of the SS-Skijaeger Battalion "Norge" was Stubaf. Egil Hoel, who had earlier formed the 2nd Police Company. On 20 April 1945, Hoel became the highest ranking active Norwegian Waffen-SS officer when he received a promotion to Obersturmbannfuhrer (Ostubaf. - Lt. Col.), a rank also shared by the former commander of SS Legion "Norwegen," Arthur Quist. In the first months of 1945, Stubaf. Hoel was given the job of reforming the Ski Battalion into a motorized security battalion consisting of six companies, one of which consisted of heavy weapons (air defense and anti-tank guns) and an engineer section. The unit was supposed to have received the title: SS Polizei Bataillon 506, not to be confused with the SS Schuetzen (Light Infantry) Bataillon 506 which remained on active duty with the "Nord" Division but was entirely German in composition.

Although brought up to strength through new batches of volunteers, the new Norwegian Police Battalion finished the war without seeing any action. On 8 May 1945 it was ordered to capitulate to the "resistance" while maintaining strict military discipline. Its members were subsequently brutally mistreated and imprisoned for several years.

With a fine sense of poor timing, the 4th Norwegian Police Company (based on the old 3rd Police Company) was formed in Oslo in early May 1945 by Ostuf. Rustand for use on the Eastern Front. But Berlin had already gone under, and, no directives for its use forthcoming, this company too joined in the general surrender a few days after it had been formed in the first place! Despite the futility of this effort, it still demonstrated that even at this late date a significant amount of support for the European volunteer movement of the Waffen-SS remained right up to the last minute of the war.

Richard Landwehr
Glendale, Oregon

Kannapien

(U) = Mobilmachung - 1.1.40	(3) = 1.10.40 - 27.2.41	(6) = 1.3. - 7.9.42	(9) = 8.9.43 - 22.4.44
(1) = 2.1. - 27.4.40	(4) = 28.2. - 29.7.41	(7) = 8.9.42 - 11.3.43	(10) = 23.4. - 24.11.44
(2) = 28.4. - 19.9.40	(5) = 30.7.41 - 28.2.42	(8) = 12.3. - 7.9.43	(11) = 25.11.44 - Kriegsende

32 298 (1) Feld-Kdtr. 681, (3) Feld-Kdtr. 681 V,
(6) gestr., wurde fp. Nr. 00 821 J, (8) Stab I u. I.-4. Kp. SS-Gren. Rgt. 2
(Div. 11), dann Stab I u. I.-4. Kp. SS-Gren. Rgt. Norge (Div. 11),
(9) 1.3.1944 Stab I u. I.-4. Kp. Gren. Rgt. 23 (11. SS-Div.).

32 878 (U) 5. Battr. Art. Rgt. 116, (6) gestr., wurde fp. Nr. 37 171 C,
(8) Stab III u. 9.-12. Kp. SS-Gren. Rgt. 2 (Div. 11), dann
Stab III u. 9.-12. Kp. SS-Gren. Rgt. Norge (Div. 11),
(9) 1.3.1944 Stab III u. 9.-12. Kp. Pz. Gren. Rgt. 23 (11. SS-Div.).

33 725 (3) Ldschtz. Zug d. Iw. 6/11, (6) gestr.,
(8) 14. Kp. SS-Gren. Rgt. 2 (Div. 11), dann 14. Kp. SS-Gren. Rgt. Norge (Div. 11),
(9) 1.3.1944 14. Kp. Pz. Gren. Rgt. 23 (21. SS-Div.).

38 387 (3) Lw. Sperrfeuer-Battr. 196, (6) gestr.,
(8) 13. Kp. SS-Gren. Rgt. 2 (Div. 11), dann 13. Kp. SS-Gren. Rgt. Norge (Div. 11),
(9) 1.3.1944 13. Kp. Pz. Gren. Rgt. 23 (11. SS-Div.).

34 299 (U) Fl. H. Kdtr. (E) Briesen, (1) gestr., (3) Lw. Sperrfeuer-Battr. 32,
(7) 2. Battr. schw. Flak-Abtl. 537, dann schw. Flak-Battr. z. b. V. 1526,
(9) 15.2.1944 gestr.,
(11) 24.2.1945 Stab u. I.-4. Kp. Pol. Freiw. Btl. Norwegen.

37 802 (3) Kol. SS-Rgt. Nordland, dann Kol. Rgt. SS Nordland, (7) Kol. Rgt. SS
Nordland SS-Pz. Gren. Div. Wiking, dann Kol. Pz. Gren. Rgt. SS Nordland
SS-Pz. Gren. Div. Wiking, (8) Kol. SS-Gren. Rgt. Nordland (Wiking), dann
Kol. SS-Gren. Rgt. Norge (Wiking), u. gestr.,
(10) 5.6.1944 Stab f. stg. Nachr. 27.

12 085 (U) Dampfer "Wicking I", (1) gestr.,
(2) Instands. Kol. 102, (4) gestr.,
(6) Rgts. Stab Pol. Geb. Jäg. Rgt., (7) gestr., u. Rgts. Stab Pol. Rgt. 18,
(8) Rgts. Stab Pol. Geb. Jäg. Rgt. 18, dann Rgts. Stab m. Pl. u. Keltor-Zug Pol.
Geb. Jäg. Rgt. 18, dann Rgts. Stab m. Pl. u. Keltor-Zug (= A) u. Pz. Jäg. Kp. (= B)
Pol. Geb. Jäg. Rgt. 18.

Brev fra Natedal 12/1-95

falt det mange nordmenn, Ustuf. Rolf Jansen (1./23) såret, Pz.Gren. Wilhelm Rørstad (3./23) falt, Pz.Gren. Arne Vego (1./23 lever idag) såret, Pz.Gren. Andreas Baastad (4./23 lever idag) ble såret. I tiden mellom 26.-29.1.45 kjempet Batl. "Norge" om "Dorfen" Pettend, her ble det igjen harde kamper, bl.a. falt Ustuf. Fritjof Rossnæs den 27.1.45 mens Batl.lege Ustuf. Thor Storm ble igjen med sine sårede i kjelleren på HVP den 29.1.45, Uscha. Lars Sandbekk i 3./23 falt 29.1.45.

av Felleghed

At I./23 i februar 45 hadde 35 mann igjen, har jeg ikke hørt om, du forveksler ikke tidspunktene her, dette var i februar 1944. Da I./23 gikk i fangenskap i Østerrike i mai 45 var det 16 mann og en Uscha, derav 3 nordmenn igjen i Batl. Dette høres utrolig ut men opplysningene står i en dagbok som ble skrevet i fangenskapet, kanskje dette bare er personell som var i Batl.staben eller bare NA.-Zug, hvor vedkommende tilhørte?

At det var 18 mann ifra Rgt Norge som gikk i fangenskap i Berlin den 2.5.45 finner jeg litt merkelig, faktum er at Rgt Norge og Danmark ble slått sammen under ledelse av Stubaf. Rudolf Ternerde, det må da ha vært flere som gikk i fangenskap, men oversikt her har jeg ikke.

Politikompaniene.

1. Pol.kp ankom fronten den 7.10.42 (Befalet) og den 8.10.42, mannskapene. Kompaniet forlot fronten den 27.2.43 og reiste til Oslo for dimmisjon.

2. Pol.kp.

Utdannelsen startet i Holmestrand den 15.2.43 og den 22.3.43 blir kaptein Hoel forfremmet til Hstuf og Kp.fhr for kompaniet. Den 29.2.43 mottar kompaniet ordre om avmarsj til Sennheim da Gottlob Berger ønsker kompaniet innlemmet i Rgt Norge. Omkring den 26.5.43(?) er kp'et spredt ut over hele Rgt Norge. Den 19.5.43 ankommer kp'et Auerbach ifra Sennheim. Dette kompaniet hadde også betegnelsen SS-Jäg.Schi.Kp "Rediess", bl.a. står dette på gravstøttene til noen falne, hvordan det har seg vet jeg ikke, kan det tyde på at Rediess har hatt en viss betydning i opprettelsen??? På fanen til kompaniet stod mottoet "Trass i alt".

4. Pol.kp.

På fanen stod det "Kirkenes", sjefen for kp'et var Ostuf. Oscar Olsen Rustand.

Tidsrammer for bruk av feltpostnummer, jeg har lett i min korrespondansen hvor jeg har fått utdrag av feltpostbrev etter følgende nummer og datoer:

Nummer	Tidligst	Senest
30 003	19.04.41	